C/2025/112

2025.1.10.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye

Az uniós vízummentesség-felfüggesztési mechanizmus felülvizsgálata

(saját kezdeményezésű vélemény)

(C/2025/112)

Előadó: **Ionuț SIBIAN (RO/III)**

Tanácsadó:	Anca NICOVESCU (az előadó felkérésére)
Közgyűlési határozat:	2024.11.30.
Jogalap:	eljárási szabályzat 52. cikk (2) bekezdés saját kezdeményezésű vélemény
Illetékes szekció:	„Külkapcsolatok” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2024.9.25.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2024.10.23.
Plenáris ülésszak száma:	591.
A szavazás eredménye: (mellette/ ellene/tartózkodott)	250/0/3

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) elismeri, hogy a vízummentes utazás e megállapodások mindkét felének esetében előnyös a polgárok számára, valamint kedvező hatással van az EU és partnerei közötti kapcsolatok további erősítésére. Az uniós vízumpolitikának továbbra is olyan eszköznek kell lennie, amely elősegíti az emberek közötti kapcsolatokat, az idegenforgalmat és az üzleti tevékenységeket, ugyanakkor megelőzi az Uniót fenyegető biztonsági kockázatokat.

1.2. Az EGSZB ugyanakkor elismeri, hogy a közelmúltbeli geopolitikai események komoly hatással voltak az Unió és külső határainak biztonságára. Az EGSZB ezért támogatja azt az elképzelést, hogy az Uniónak teljes mértékben fel kell készülnie arra, hogy gyorsan reagáljon a lehetséges jövőbeli biztonsági kockázatok széles körére, ideértve a hibrid fenyegetéseket is.

1.3. Az EGSZB úgy véli, hogy erőfeszítéseket kell tenni a mechanizmus aktiválására vonatkozó kritériumok tisztázása érdekében, ugyanakkor biztosítani kell, hogy azok kellően rugalmasak legyenek ahhoz, hogy szükség esetén lehetővé tegyék annak hatékony és gyors alkalmazását.

1.4. Az EGSZB azt ajánlja, hogy az Európai Bizottság mérje fel a vízummentesség felfüggesztésének szükségességét, arányosságát és következményeit, figyelembe véve az Unió és az uniós tagállamok érintett harmadik országgal fennálló általános kapcsolatait, azt, hogy a felfüggesztés mennyire lenne helyénvaló a helyzet orvoslására, valamint azt, hogy a felfüggesztés milyen hatással járna az érintett ország állampolgárainak jogaira.

1.5. Az EGSZB úgy véli, hogy figyelmet kell fordítani az emberijogvédők mobilitási igényeire – különösen akkor, ha az érintett harmadik országban romlik az emberi jogi helyzet –, valamint arra, hogy a felfüggesztési mechanizmus országukkal szembeni aktiválása milyen kockázatokat jelenthet a munkájukra és személyes biztonságukra nézve.

1.6. Az EGSZB úgy véli, hogy a vízummentességi megállapodásokkal rendelkező harmadik országok által működtetett befektetői állampolgársági programok kockázatot jelentenek a tagállamok közrendjére és belső biztonságára nézve, és lehetővé kell tenni a vízummentesség felfüggesztését az olyan befektetői állampolgársági programokat működtető harmadik országok esetében, amelynek keretében az állampolgárságot az érintett országgal fennálló valódi kapcsolat nélkül adják meg.

2. **Általános megjegyzések**

2.1. ***A vélemény háttere***

2.1.1. Az uniós vízumpolitika a schengeni vívmányok alapvető részét képezi, és az uniós integráció egyik legértékesebbnek tartott eredménye. Jelenleg 61 harmadik ország állampolgárai élvezhetik a vízummentességi megállapodások előnyeit az Unióban, ami azt jelenti, hogy ezek az állampolgárok vízum nélkül léphetnek be a schengeni térségbe bármely 180 napos időszakon belül 90 napot meg nem haladó rövid távú tartózkodás céljából. Az EU vízummentességi politikája a vízumkölcsönösség elvén alapul.

2.1.2. Az irreguláris migrációból eredő növekvő kihívások és az EU biztonságát fenyegető veszélyek miatt azonban egyértelművé vált, hogy védelmi mechanizmusra van szükség a vízummentességgel való visszaélésekkel szemben, és hogy e mechanizmust még jobban meg kell erősíteni és javítani kell.

2.1.3. A vízummentesség-felfüggesztési mechanizmust 2013-ban vezették be azzal a céllal, hogy az irreguláris migráció jelentős növekedése esetén lehetővé tegye a vízummentesség ideiglenes felfüggesztését. Ezt a vízummentességekkel való visszaéléssel szembeni védelmi mechanizmusként alakították ki.

2.1.4. A mechanizmust 2017-ben felülvizsgálták azzal a céllal, hogy a tagállamok számára megkönnyítsék az Európai Bizottság esetleges felfüggesztéshez vezető körülményekről való értesítését, az Európai Bizottság számára pedig lehetővé tegyék, hogy saját kezdeményezésére aktiválja a vízummentesség-felfüggesztési mechanizmust.

2.1.5. Az (EU) 2018/1806 rendelettel ([1]) létrehozott vízummentesség-felfüggesztési mechanizmus lehetővé teszi, hogy az irreguláris migráció hirtelen és jelentős növekedése vagy biztonsági kockázat felmerülése esetén ideiglenesen felfüggesszék a vízummentességet.

2.1.6. Az Európai Bizottság 2023. május 30-án elfogadta az EU vízummentességi rendszereinek nyomon követéséről szóló közleményt ([2]), amely konzultációs folyamatot határoz meg. A közlemény megvizsgálta, hogy mennyire működnek jól az uniós vízummentességi rendszerek, és azonosította az irreguláris migráció és a biztonság területén jelentkező főbb kihívásokat. Annak érdekében, hogy a folyamatosan változó geopolitikai környezetben hatékonyan kezelhető legyen a vízummentes utazásból eredő számos kihívás, valamint figyelembe véve az Európai Parlamenttel, a tagállamokkal és egyéb érdekelt felekkel folytatott konzultációt, e javaslat arra irányul, hogy az (EU) 2018/1806 rendelet 8. cikkében meghatározott vonatkozó rendelkezések módosítása révén hozzáigazítsa a vízummentesség-felfüggesztési mechanizmust ezekhez a kihívásokhoz.

2.1.7. Az EGSZB támogatja azt az elképzelést, hogy az Uniónak teljes mértékben fel kell készülnie arra, hogy gyorsan reagáljon a lehetséges jövőbeli biztonsági kockázatok széles körére, ideértve a hibrid fenyegetéseket is. Úgy véli továbbá, hogy újra kell értékelni és javítani kell az (EU) 2018/1806 rendelet (a továbbiakban: vízumrendelet) 8. cikkében meghatározott, következőkre vonatkozó meglévő szabályokat: annak figyelemmel kísérése, hogy mennyire működnek jól a harmadik országokkal kötött vízummentességi megállapodások, valamint a vízummentességek megnövekedett irreguláris migráció vagy biztonsági kockázatok esetén való felfüggesztése (a továbbiakban: vízummentesség-felfüggesztési mechanizmus).

2.1.8. Az EGSZB úgy véli, hogy erőfeszítéseket kell tenni a mechanizmus aktiválására vonatkozó kritériumok tisztázása érdekében, ugyanakkor biztosítani kell, hogy azok kellően rugalmasak legyenek ahhoz, hogy szükség esetén lehetővé tegyék annak hatékony és gyors alkalmazását. Ennek segítségével a folyamatosan változó geopolitikai környezetben kezelni lehetne számos, vízummentes utazásból eredő kihívást.

2.2. ***Általános megjegyzések***

2.2.1. Az EGSZB elismeri, hogy a vízummentes utazás mindkét fél esetében előnyös a polgárok számára, valamint kedvező hatással van az EU és partnerei közötti kapcsolatok további erősítésére. A vízummentes utazás fellendíti az utazási és idegenforgalmi ágazatot, előmozdítja a kulturális és tudományos csereprogramokat, előnyös az innováció és a technológia terén, valamint javítja a diplomáciai kapcsolatokat és a nemzetközi együttműködést.

([1]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1806 rendelete (2018. november 14.) a külső határok átlépésekor vízumkötelezettség alá eső, illetve az e kötelezettség alól mentes harmadik országbeli állampolgárok országainak felsorolásáról (kodifikált szöveg) (HL L 303., 2018.11.28., 39. o.).

([2]) COM/2023/297 final.

2.2.2. Ugyanakkor az EGSZB rámutat e megállapodások lehetséges hátrányaira, mégpedig a lehetséges jelentős migrációs és biztonsági kihívásokra. Ha a megengedett tartózkodási idő vízummentesen utazók általi túllépése révén fokozódik az irreguláris migráció, vagy ha a vízummentességet élvező harmadik országok állampolgárai által benyújtott menedékjog iránti kérelmeket nagy arányban elutasítják, az egyértelmű jele annak, hogy az adott harmadik országra vonatkozó vízummentességi megállapodásokat szorosan nyomon kell követni, és adott esetben felül kell vizsgálni/fel kell függeszteni.

2.2.3. Az EGSZB elismeri, hogy a közelmúltbeli geopolitikai események komoly hatással voltak az Unió és külső határainak biztonságára, ami azt mutatja, hogy bizonyos külföldi szereplők tevékenységei súlyos fenyegetést jelenthetnek az Unió biztonsági érdekeire nézve.

2.2.4. Az EGSZB úgy véli, hogy bár a felfüggesztési mechanizmus egyértelműen védi a tagállamokat a biztonsági fenyegetésekkel szemben, azt a lehető legnagyobb gondossággal kell alkalmazni annak biztosítása érdekében, hogy azt az egyes tagállamok ne alkalmazzák önkényesen.

2.2.5. Amikor az Európai Bizottság a vízummentesség felfüggesztését mérlegeli, vagy amikor egy tagállam értesítést ad ki, figyelembe kell venni a felfüggesztésnek az érintett harmadik ország állampolgáraira gyakorolt lehetséges hatását.

2.2.6. Az EGSZB támogatja azt az elképzelést, hogy a felfüggesztési mechanizmus aktiválását az érintett harmadik országgal fennálló uniós kapcsolatok tágabb összefüggésében kell mérlegelni, és különös figyelmet kell fordítani az Unió harmadik országokkal fenntartott diplomáciai kapcsolataira és külkapcsolataira. Ezért a mechanizmus aktiválásának lehetséges okai közé tartozhatnak a következők: az emberi jogok és az alapvető szabadságok megsértése, az Unió és az érintett harmadik ország közötti kétoldalú megállapodások megsértése (a vízumkölcsönösségi mechanizmus megsértését is ideértve), az Unióval vagy a tagállamokkal szembeni ellenséges cselekmények, valamint a vonatkozó uniós szankciók be nem tartása vagy az azokhoz való igazodás elmaradása.

2.2.7. Az EGSZB úgy véli, hogy különös figyelmet kell fordítani az eltérő értelmezések és a felfüggesztési mechanizmus aktiválásával/alkalmazásával kapcsolatos eltérő gyakorlatok kockázatának elkerülésére.

2.2.8. Az EGSZB azt ajánlja, hogy az Európai Bizottság mérje fel a vízummentesség felfüggesztésének szükségességét, arányosságát és következményeit, figyelembe véve az Unió és az uniós tagállamok érintett harmadik országgal fennálló általános kapcsolatait, azt, hogy a felfüggesztés mennyire lenne helyénvaló a helyzet orvoslására, valamint azt, hogy a felfüggesztés milyen hatással járna az érintett ország állampolgárainak jogaira, különös tekintettel az emberijogvédőket érintő kockázatokra.

2.2.9. Az EGSZB úgy véli, hogy a vízummentességi megállapodásokkal rendelkező harmadik országok által működtetett befektetői állampolgársági programok kockázatot jelentenek a tagállamok közrendjére és belső biztonságára nézve. Az átfogó biztonsági ellenőrzések, az ellenőrzési eljárások és az átvilágítás hiánya számos súlyos – például pénzmosásból és korrupcióból eredő – biztonsági kockázatot rejt magában az uniós polgárokra nézve. Annak megakadályozása érdekében, hogy az Unióba való vízummentes belépés felhasználható legyen e célra, lehetővé kell tenni a vízummentesség felfüggesztését az olyan befektetői állampolgársági programokat működtető harmadik országok esetében, amelynek keretében az állampolgárságot az érintett országgal fennálló valódi kapcsolat nélkül adják meg.

2.3. *Részletes megjegyzések*

2.3.1. Az EGSZB javasolja a befektetői állampolgársági programot bevezető országok fokozott nyomon követését, illetve a velük folytatott kommunikáció megerősítését annak érdekében, hogy feltárják az általuk alkalmazott eljárások hiányosságait, ugyanakkor arra ösztönözzék ezeket az országokat, hogy vessenek véget az efféle honosítási eljárásoknak.

2.3.2. Az EGSZB azt javasolja, hogy a felfüggesztési mechanizmus aktiválása esetén az EU nyújtson védelmet (gondos elbírálás mellett, szem előtt tartva, hogy az Európai Unióban garantálni kell a biztonságot) a személyek bizonyos kategóriái, például a polgári és emberi jogi aktivisták, a harmadik országokban kirekesztés vagy büntetőeljárás veszélyének kitett, kiszolgáltatott személyek (fogyatékossággal élő személyek, az LMBTIQ+ közösség tagjai stb.), valamint a diákok, illetve a tudományos élet azon képviselői számára, akik szakmai okokból kívánnak utazni, és akik az Unióban hozzájárulhatnak a műszaki fejlődéshez és az innovációhoz.

2.3.3. Az EGSZB úgy véli, hogy figyelmet kell fordítani az emberijogvédők mobilitási igényeire – különösen akkor, ha az érintett harmadik országban romlik az emberi jogi helyzet –, valamint arra, hogy a felfüggesztési mechanizmus országukkal szembeni aktiválása milyen kockázatokat jelenthet a munkájukra és személyes biztonságukra nézve. A felfüggesztési mechanizmus vagy a vízummentes utazás végleges megszüntetése nem sodorhatja veszélybe az emberi jogi aktivistákat.

2.3.4. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a határőrök munkájának egyre intenzívebbé válásával kapcsolatos kockázatokra való tekintettel növelni kell e hatóságok kapacitását, hogy hatékonyan el tudják látni a feladataikat.

2.3.5. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az – emberi jogok tiszteletben tartására irányuló uniós politikán alapuló – uniós vízummentességi politika keretében előnyben kell részesíteni a tagjelölt országokat, azokat az országokat, amelyekkel az EU közös elveket és értékeket vall, valamint azokat az országokat, amelyekkel a demokratikus záradékon alapuló megállapodásokat tart fenn. A szakpolitikának koherensnek kell lennie, az Unió érdekein és objektív kritériumokon kell alapulnia, és nem vezethet tisztességtelen megkülönböztetéshez. Ebben az értelemben, valamint az Európai Parlament Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottságában e tárgyban tartott szavazás eredményével összhangban az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy keressen módot arra, hogy Ecuadort mihamarabb, lehetőleg még e megbízatás lejárta előtt felvegyék az (EU) 2018/1806 rendelet II. mellékletébe (vízummentes országok jegyzéke), mivel Ecuadort méltánytalanul szankcionálta egy olyan helyzet miatt, amely nem bírt jelentőséggel az ország érdemei szempontjából.

Kelt Brüsszelben, 2024. október 23-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Oliver RÖPKE